

питу світового аграрного ринку. В Україні основною олійною культурою залишається соняшник, олія якого використовується для задоволення харчових потреб населення та на експорт. Насіння ріпаку і сої переважно експортується як сировина через незначні обсяги переробки. В найближчі роки виробництво олійних культур в Україні буде збільшуватися з огляду на великий попит, гарантований збут та привабливі ціни.

Займаючи лідируючі позиції в світовому виробництві олійних культур, Україна має конкурентні переваги на ринку олійних. Проте на даний час конкурентоспроможність українських олійних визначається лише більшими обсягами виробництва та нижчими цінами порівняно з іншими країнами. Забезпечити конкурентоспроможність олійних культур на внутрішньому та зовнішньому ринках можливо на основі використання прогресивних вискоєфективних технологій виробництва.

Література:

1. Про засідання Бюро Президії Національної академії аграрних наук України з питання "Про наукове забезпечення виконання Галузевої програми "Олійні культури – 2015" // Офіційний сайт Національної академії аграрних наук України – Режим доступу: <http://www.uaan.gov.ua>.

2. Офіційний сайт UN Food & Agriculture Organisation (FAO) <http://faostat.fao.org>

3. Статистична інформація // Офіційний сайт Державного комітету статистики України –: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках: Наукова доповідь / За ред. В.М. Трегобчука, Б.Й. Пасхавера. – К.: Ін-т екон. та прогноз., 2007. – 260 с.

Рецензент: д.е.н., професор Школьніий О.О.

УДК 657.471.1:336.5.02

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ

Панчишина А.В., аспірант

Південний філіал Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет»

Статтю присвячено виявленню зв'язку між інформаційними джерелами і завданнями дослідження процесу управління виробничими витратами. Обґрунтовано актуальність і необхідність правильного розуміння значення цього взаємозв'язку та його впливу на результати дослідження в цілому, що необхідно для розробки найбільш об'єктивних та ефективних управлінських рішень.

The article considers the connection between information sources and tasks of the research of the process of the management of production costs. The urgency and necessity of a proper understanding of the importance of this connection and its impact on the research results as a whole are proved. It is necessary to develop the most objective and effective management decisions.

Постановка проблеми. На сучасному етапі процес управління виробничими витратами не виділяється з управління підприємством в цілому. Внаслідок відсутності цілісного підходу до цього питання утворюється не досить повне уявлення про динаміку та вплив виробничих витрат на ефективність

діяльності підприємства. Тому дослідження процесу управління витратами на виробництво продукції є необхідним з метою подальшого прийняття найбільш ефективних управлінських рішень. Отже, для вирішення цих завдань дуже важливо обрати таку інформаційну базу дослідження, яка дозволяє всебічно та об'єктивно вивчити цей процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управління виробничими витратами займалися такі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як Грещак М.Г., Коцюба О.С., Серебреніков Г.Г., Трубочкіна М.І., Е. А. Аткинсон, Ф. Гюнтер, С. Томпсон. Проте недостатньо висвітлено питання вибору джерел інформації, які б задовольняли вимоги поставлених завдань дослідження процесу управління виробничими витратами. Виходячи з того, що наше дослідження спрямоване на обґрунтування, вибір та застосування найбільш ефективних методів управління витратами на виробництво продукції у сільськогосподарських підприємствах, слід розглянути інформаційну базу даного дослідження.

Постановка завдання. Завданням публікації є виявлення зв'язку між інформаційною базою дослідження процесу управління виробничими витратами для подальшого виявлення їх впливу на вибір методів дослідження та його результатів.

Виклад основного матеріалу досліджень. В першу чергу відзначимо, що економічна інформація – сукупність відомостей, що відображають соціально-економічні процеси і служать для управління цими процесами і колективами людей у виробничій і невиробничій сферах. Сукупність економічної інформації з урахуванням головних джерел можна розділити на внутрішню і зовнішню.

До зовнішньої інформації відносять офіційну бухгалтерську і статистичну звітність, яка уніфікована стандартами бухгалтерського і статистичного обліку та звітності. Але, як правило, найбільша частина інформації надходить із внутрішніх джерел підприємства, тобто це дані бухгалтерського обліку і планування. При цьому збір інформації можна проводити регулярно (у строки звітності) або епізодично (по мірі необхідності) [2, с.129-130].

В ході проведення дослідження необхідно використовувати тільки таку інформацію, яка відповідає наступним вимогам:

1. Зрозумілість – інформація повинна бути зрозумілою і ясною для її користувачів.

2. Доречність (релевантність) облікової та звітної інформації означає її своєчасність, цінність, корисність для прогнозування і оцінки результатів.

3. Суттєвість – інформація істотна, якщо її відсутність, пропуск можуть призвести до неправильного висновку користувача

4. Достовірність інформації характеризується: правдивістю, відповідністю нормативним актам і внутрішньогосподарським положенням; можливістю перевірки і прозорістю; обачністю.

5. Нейтральність – щоб бути достовірною інформація повинна бути нейтральною, тобто вільною від відхилень, висновки, які робить користувач на основі економічної інформації не повинні залежати від ініціативи організації, що надає інформацію.

6. Повнота, тобто інформація повинна охоплювати весь спектр діяльності підприємства.

7. Порівнянність – порівняння економічних показників через певний час.

8. Своєчасність – економічна інформація втрачає актуальність в разі не надання її в заданий термін [8, с.12-13].

Інформаційна база дослідження – це складова частина попередньої роботи над досліджуваною проблемою або питанням, в рамках якої виявляється достатність інформаційних матеріалів, шляхи та способи її отримання, складається бібліографія по джерелах. Опрацювавши достатній обсяг інформації можливо виявити умови і передумови успішного проведення дослідження: обґрунтованість постановки проблеми; актуальність і здійсненність її розробки; можливість впровадження результатів у практику, а також визначеність в цілях, завданнях, предметі, об'єкті і кордонах дослідження.

Слід відзначити, що вітчизняна практика визначає управління витратами на виробництво продукції як планомірний процес формування витрат на виробництво всієї продукції і собівартості окремих виробів, контроль за виконанням завдань по зниженню собівартості продукції, виявлення резервів її зниження [3, с.54].

Управління витратами на виробництво являє собою багатоцільову систему, в якій мають брати участь всі виробничі ланки і служби підприємства. Найбільш повна первинна інформація про витрати перебуває на найнижчому рівні управління. У міру просування до більш високого рівня управління вона зменшується [1, с.26].

Виходячи з вищезазначеного, у нашому дослідженні інформаційною базою є такі вихідні дані:

1. Наукові праці (статті, доповіді, коментарі) вчених і експертів, а також результати раніше проведених досліджень близьких до області нашого дослідження.

2. Тексти зарубіжних авторів з питань виробничих витрат і управління ними.

3. Доповіді виступів на міжнародних науково-практичних конференціях з досліджуваного питання.

4. Статистичні збірники та доповіді за досліджуваний період.

5. Річна фінансова та статистична звітність досліджуваних сільськогосподарських підприємств.

При підборі інформаційної бази дослідження доцільно зв'язати джерела інформації з цілями, досягненню яких вони сприяють. Тобто, слід визначити, для вирішення яких завдань необхідні ті або інші вихідні дані. Ми представили цей зв'язок у вигляді наступної схеми (рис.1).

За допомогою наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів можливо виявити особливості і відмінності в трактуванні та визначенні категорій витрат виробництва, принципів їх класифікації, а також методів управління виробничими витратами для підвищення ефективності виробництва на підприємстві в цілому. Дані джерела інформації дозволяють визначити основні проблеми досліджуваного питання, усвідомити актуаль-

ність проведення досліджень по ньому. У нашому випадку ми можемо відзначити, що на вітчизняних підприємствах недостатньо уваги приділяється питанню аналізу та управління виробничими витратами на підприємстві та його структурних підрозділах. Вирішення цієї проблеми вимагає розробки конкретних, а головне ефективних методів управління витратами на виробництво, які будуть застосовані на практиці і дозволять підвищити ефективність роботи підприємства.

Рис. 1. Зв'язок інформаційної бази з завданнями дослідження
Джерело: складено автором

Вивчення зарубіжного досвіду дозволяє порівняти підходи до управління витратами в різних країнах, проаналізувати їх і виділити позитивні і негативні сторони.

Статистичні збірники та доповіді дають можливість об'єктивно оцінити та проаналізувати стан сільського господарства, галузі рослинництва і окремо плідівництва в Криму, визначити розподіл площ під різними культурами і садами, структуру товарної продукції і фінансові результати від даного виду виробництва.

Фінансова та статистична звітність по підприємствам дозволяє визначити та проаналізувати стан галузі плідівництва в кожному досліджуваному сільськогосподарському підприємстві, розглянути фінансовий результат від даного виду виробництва, визначити склад, структуру і розміри витрат по

кожній статті. Це дозволить оптимізувати виробничі витрати шляхом планування і вибору найбільш прийнятної методи управління ними, що дає можливість підвищити в цілому ефективність виробництва продукції плодівництва в підприємстві.

Висновки. Розглядаючи зв'язок інформаційних джерел із завданнями та цілями дослідження, слід відзначити, що вони взаємопов'язані, тобто від обраного джерела залежить досягнення поставленої мети, а саме завдання впливає на вибір інформаційної бази для його вирішення. Спостерігається безпосередній вплив на способи досягнення поставленої мети та результати дослідження. Так, при більш глибокому вивченні внутрішньогосподарського обліку витрат в кожному досліджуваному підприємстві можна дізнатися склад витрат на виробництво продукції плодівництва по кожній із статей. Це необхідно для проведення аналізу фінансових результатів від даного виду виробництва, що дозволить в подальшому визначити найбільш ефективний метод управління виробничими витратами плодівництва з метою їх оптимізації.

Література:

- 1.Грещак М. Г. Управління витратами / Грещак М. Г., Коцюба О. С. – К.: КНЕУ, 2002. – 131 с.
- 2.Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. — К.: КНЕУ, 2001. — 540 с.
- 3.Карпова Т.П. Управленческий учёт / Карпова Т.П. - М.: Аудит, ЮНИТО, 1998.-350 с.
- 4.Серебренников Г.Г. Основы управления затратами предприятия: учебное пособие / Г.Г. Серебренников. – 2-е изд., стер. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – 80 с.
- 5.Трубочкина М.И. Управление затратами предприятия: учебное пособие / М.И. Трубочкина. – М.: ИНФРА – М, 2006. – 218 с.
- 6.Управленческий учёт / Э.А. Аткинсон, Р.Д. Банкер, Р.С. Каплан, С.М. Янг; пер. с англ. А.Д. Рахубовского. – М.: Вильямс, 2005
- 7.Фандель Гюнтер Теорія виробництва і витрат / Пер. з нім. Під керівництвом і наук. Ред. М.Г. Грещака. - К.: Таксон, 2000.- 520 с. - Текст укр., тит. парал. нім.
- 8.Экономический анализ: Учебник для вузов /Под ред. Л.Т. Гиляровой. — 2-е изд., доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. - 615 с.

Рецензент: д.е.н., професор Лебедев К.А.

УДК 35:332.2

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СТАНОВЛЕННІ РИНКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Пасемко Г.П., к.е.н., доцент

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Досліджено становлення земельного ринку та роль держави щодо створення відповідних умов його запровадження; висвітлено розвиток основних положень теорії ринку землі.

Study the land market and the role of government to create the right conditions for its introduction, highlighted the development of basic assumptions the theory of land markets.

Постановка проблеми. Майже до кінця ХХ ст. врахування переважно економічного ефекту від використання землі дозволяло робити вибір на користь ринкової форми організації землеробства та пов'язаних із ним галу-